



Openbaar

Voorstel

Gemeenteraad

Datum: 28 september 2021

Zaak: 664975

Portefeuillehouder: Peter Verschuren

Opsteller: Alice Tamminga

Contactgegevens: alice.tamminga@bwri.nl

Onderwerp: Uitvoering Wet Inburgering

1. Voorstel

1. Kennis te nemen van de Nota Uitvoering Inburgering.
2. De integratie-uitkering Inburgering voor de uitvoering van de Wet Inburgering en de ondersteuning van de 'Ondertussengroep' beschikbaar te stellen.
3. De Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Gemeente Midden-Groningen 2022 vast te stellen.
4. De budgettaire consequenties bij de bijstelling van de begroting in december te verwerken.
5. De bijbehorende begrotingswijziging (2021-0021) conform de financiële paragraaf vast te stellen.

2. Inleiding

OP 1 januari 2022 gaat de nieuwe Wet inburgering in. De nieuwe wet moet ertoe leiden dat de inburgeringsresultaten verbeteren. Dit gebeurt onder andere door inburgeraars sneller te laten starten, het te halen taalniveau te verhogen en vanaf de start een verbinding te leggen tussen het leren van de Nederlandse taal én participatie. In het nieuwe stelsel krijgen gemeenten de regie over de uitvoering van de inburgering. Gemeenten gaan inburgeraars ondersteunen en zorgen voor een passend aanbod. De wijze waarop gemeenten dit doen ligt grotendeels vast in wetgeving. De raad hoeft geen beleidsinhoudelijke keuzes te maken.

Het college heeft op 5 oktober jl. de Nota uitvoering Inburgering vastgesteld onder het voorbehoud dat de raad hiervoor budget beschikbaar stelt. In de Nota staat hoe we onze dienstverlening voor inburgeraars organiseren. We vragen de raad met dit voorstel om het budget beschikbaar te stellen.

Gemeenten krijgen binnen het nieuwe inburgeringsstelsel de taak om asielmigranten met een bijstandsuitkering financieel te ontzorgen voor een periode van 6 maanden. Asielmigranten zijn verplicht om hieraan mee te werken. Als dit niet het geval is kan de bijstand worden verlaagd. De Afstemmingsverordening dient hierop aangepast te worden. We leggen dan ook de aangepaste verordening ter besluitvorming voor.

3. Publiekssamenvatting

Op 1 januari 2022 is er een nieuwe Wet Inburgering. Gemeenten krijgen de regie over de uitvoering van de nieuwe wet. Zij krijgen de taak om inburgeraars te ondersteunen tijdens hun inburgering en te zorgen voor een passend aanbod. We gaan met de inzet van consultants inburgering de uitvoering in Midden-Groningen oppakken. Zo is er een sterke verbinding tussen inburgering & participatie. De uitvoering van de nieuwe taken vindt plaats binnen het budget dat het rijk ons verstrekt. We vragen de raad om dit budget beschikbaar te stellen.

De raad wordt daarbij gevraagd om een aangepaste Afstemmingsverordening voor de Participatiewet, IOAW en IOAZ vast te stellen. De aanpassing vloeit voort uit een wijziging van de Participatiewet. In de Participatiewet wordt vastgelegd dat asielmigranten met een bijstandsuitkering de eerste 6 maanden financieel ontzorgd worden. Als asielmigranten hier niet aan meewerken kan de gemeente de bijstandsuitkering verlagen. In de Afstemmingsverordening moet staan welke verlaging van toepassing is.

4. Bevoegdheid van de Raad

De raad heeft op grond van het budgetrecht (artikel 192 van de Gemeentewet) de bevoegdheid om budgetten beschikbaar te stellen.

De raad heeft op grond van artikel 147 lid 1 van de Gemeentewet; artikel 8 van de Participatiewet; artikel 35 van de IOAW en artikel 35 van de IOAZ de bevoegdheid om een Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ vast te stellen.

5. Beoogd effect

We bieden vanaf 1 januari 2022 een goede dienstverlening aan nieuwkomers in Nederland die moeten voldoen aan de inburgeringsplicht. Deze dienstverlening ondersteunt inburgeraars om snel en op een zo hoog mogelijk taalniveau in te burgeren.

6. Historische context

De raad is op verschillende momenten via raadsbrieven geïnformeerd over de komst van nieuwe Wet Inburgering en hoe wij ons daarop hebben voorbereid:

Februari 2020: brief 'voorbereiding op de Wet Inburgering'

April 2020: brief 'uitstel Wet Inburgering'

Oktober 2020: brief 'voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet'

7. Argumenten

Kennisnemen van de Nota Uitvoering Inburgering.

In de nota staat aangegeven hoe het college uitvoering gaat geven aan de Wet Inburgering. We gaan met de inzet van consultants Inburgering ondersteuning bieden aan de inburgeraars. We houden zo een sterke verbinding tussen inburgering en participatie. In de nota komt het volgende aan de orde: Groepen inburgeraars

We hebben als gemeente te maken met twee groepen inburgeraars:

1. **Asielmigranten:** dit zijn asielzoekers die als vluchteling worden erkend en een verblijfsvergunning hebben gekregen. Zij worden eerst opgevangen in een Asielzoekerscentrum. Ook nareizende familieleden van vluchtelingen vallen onder deze groep.
2. **Gezinsmigranten:** dit zijn migranten die naar Nederland komen vanwege hun Nederlandse partner. Dit kan alleen als de partner over voldoende inkomen beschikt. Zij hebben in het land van herkomst al een basisexamen inburgering gedaan.

De gemeentelijke regierol verschilt voor beide groepen inburgeraars. De ondersteuning van asielmigranten is intensiever dan die van gezinsmigranten. Gezinsmigranten moeten namelijk zelf zorgen voor passend taalonderwijs. Aangezien zij doorgaans geen bijstandsuitkering ontvangen, gelden voor hen de participatieverplichtingen niet. We verwachten op grond van historische gegevens jaarlijks zo'n 29 asielmigranten en 11 gezinsmigranten.

Leerroutes

De gemeente wordt verantwoordelijk voor een passend inburgeringsaanbod. Centraal in het aanbod zijn de 3 leerroutes. Op basis van de leerbaarheid, persoonlijke omstandigheden etc. wordt gekeken welke leerroute het meest passend is voor de inburgeraar:

- **B1 route:** dit is de reguliere inburgeringsroute waar naar verwachting de meeste inburgeraars aan meedoen.
- **Onderwijsroute:** deze route is bedoeld voor jongeren zodat zij na hun inburgering soepel kunnen doorstromen naar vervolgonderwijs. De route bestaat uit een taalschakeltraject.
- **Zelfredzaamheidsroute:** deze route is voor inburgeraars die moeite hebben met het leren van de Nederlandse taal. Deze inburgeraars worden binnen in het huidige stelsel vaak ontheven van de inburgeringsplicht.

Alle leerroutes hebben een taal- en participatiecomponent. Het taalonderwijs kopen we in op de markt. We maken voor de invulling van de participatiecomponent gebruik van de lokale instrumenten om invulling te geven aan de participatie, zoals leerwerkplekken, taalstages, arbeidstrainingen of vrijwilligersactiviteiten.

Ondertussengroep

Het Rijk noemt de inburgeraars die onder het huidige inburgeringsregime (uit 2013) moeten inburgeren de 'Ondertussengroep'. Zij kunnen niet profiteren van het huidige inburgeringsstelsel. We ontvangen in de jaren 2022 tot en met 2026 extra middelen van het Rijk voor de ondersteuning van deze groep. We blijven hen ondersteunen bij het vinden van passende participatie-activiteiten.

Samenwerking met Humanitas

Humanitas blijft een belangrijke partner voor de gemeente voor de ondersteuning van inburgeraars. Zij blijven met de inzet van vrijwilligers maatschappelijke begeleiding bieden voor de asielmigranten, zorgen voor het participatieverklaringstraject en bieden taalcoaching. De bestaande subsidieafspraken met Humanitas blijven in stand.

Monitoren van het effect van onze inzet

Wij gaan de effecten van onze inzet als volgt meten:

- Gemiddelde duur van het inburgeringstraject van de inburgeraars.
- % inburgeraars dat vanuit de onderwijsroute doorstroomt naar het vervolgonderwijs.
- % inburgeraars dat 6 maanden na het afronden van de B1 route een betaalde baan heeft.
- % inburgeraars dat 6 maanden na het afronden van de zelfredzaamheidsroute actief meedoet in de samenleving voor minimaal 3 dagdelen per week.

Vaststellen van de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Gemeente Midden-Groningen 2022

In het nieuwe stelsel krijgen gemeenten de taak om asielmigranten, vanaf het moment dat ze een bijstandsuitkering ontvangen, financieel te ontzorgen voor een periode van 6 maanden. Deze periode kan verlengd worden als dat nodig is.

De ontzorging houdt in dat we deze periode de vaste lasten zoals huur, gas, water, stroom en de verplichte zorgverzekering betalen uit de bijstand. Hiermee voorkomen we dat onzekerheid over de financiële situatie afleidt van de integratieverplichtingen. Ook worden schulden voorkomen die makkelijk kunnen ontstaan omdat asielmigranten in het begin vaak onvoldoende kennis hebben van de financiële verplichtingen die zij hebben terwijl het inkomen nog niet stabiel is. De Gemeentelijke Kredietbank gaat deze taak uitvoeren met budgetbeheer. Dit heeft het voordeel dat de toeslagen van de Belastingdienst ook binnenkomen op het budget zodat er een beter financieel overzicht ontstaat voor de asielmigrant. Na aftrek van de vaste lasten wordt maandelijks het restbedrag overgemaakt naar de asielmigrant.

De verplichting voor asielmigranten om mee te werken aan het financieel ontzorgen wordt vastgelegd in de Participatiewet. Het meewerken van de inburgeraar betekent dat de inburgeraar het college schriftelijk machtigt om de betalingen te verrichten, want zonder machtiging kan het college de bijstand niet tot een lager bedrag uitbetalen dan het bedrag waarop het recht is

vastgesteld. Niet meewerken hieraan kan leiden tot een verlaging van de uitkering. Hierover dient de gemeente voorschriften op te nemen in de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ. Wij stellen voor om eerst een waarschuwing te geven. Als dit geen effect heeft stellen we een maatregel voor in de lichtste categorie, namelijk 10% van de bijstandsnorm.

8. Kanttekeningen en risico's

We ontvangen binnen het budget voor de inburgeringsvoorzieningen een bedrag van € 10.000 voor het organiseren van taalonderwijs. Een aantal onderwijsinstellingen heeft aangegeven dat dit bedrag niet toereikend is.

De VNG heeft het signaal afgegeven bij het ministerie dat de Wet Inburgering binnen de huidige financiële kaders onuitvoerbaar is. Er vinden nu gesprekken plaats tussen de VNG, het onderwijsveld en het ministerie over de hoogte van de vergoeding voor de leerroutes.

Wij gaan er vooralsnog vanuit dat wij het taalonderwijs kunnen aanbieden binnen het budget dat het rijk daarvoor biedt. De aanbestedingsprocedures van het taalonderwijs lopen nog. Als blijkt dat we het taalonderwijs niet binnen het budget van het rijk kunnen uitvoeren, dan informeren we de raad en komen we met een dekkingsvoorstel voor de extra kosten.

De hoogte van het budget voor de uitvoeringskosten voor de inburgering wordt gebaseerd op het aantal inwoners en het aantal niet westerse migranten in de gemeente. Het budget veert niet 1 op 1 mee met het aantal inburgeraars. Als er bijvoorbeeld door veranderingen in de wereld wereld ineens een hoger aantal asielmigranten gehuisvest moet worden in onze gemeente, houden we wel hetzelfde uitvoeringsbudget. Dit kan ertoe leiden dat de ondersteuning minder goed gegeven kan worden.

9. Financiële paragraaf

Budget uitvoeringskosten

Het rijk stelt budget beschikbaar voor de uitvoeringskosten van de Wet Inburgering en de ondersteuning aan de 'ondertussengroep'. In de meicirculaire 2021 zijn de volgende bedragen opgenomen:

	2022	2023	2024	2025	2026
Uitvoeringskosten Wet Inburgering	€ 189.761	€ 208.760	€ 208.760	€ 208.760	€ 208.760
Ondersteuning Ondertussengroep	€ 37.695	€ 20.498	€ 13.279	€ 5.239	€ 1.477
Totaal	€ 227.456	€ 229.258	€ 222.039	€ 213.999	€ 210.237

Het Rijk houdt in het jaar 2022 rekening met een lager bedrag aan uitvoeringskosten voor de Wet Inburgering dan in de volgende jaren. De caseload van inburgeraars moet in het jaar 2022 namelijk nog opbouwen. De bedragen voor de ondersteuning aan de 'Ondertussengroep' nemen jaarlijks af. Vanaf 1 januari 2022 komt er geen nieuwe instroom meer voor deze groep. Jaarlijks zullen steeds meer mensen voldoen aan hun inburgeringsplicht. Wij verwachten dat het uitvoeringsbudget toereikend is bij een jaarlijkse instroom van 40 inburgeraars.

Specifieke uitkering voor de inburgeringsvoorzieningen

De gemeente ontvangt een specifieke uitkering per inburgeraar om de inburgeringsvoorzieningen te organiseren. De specifieke uitkering moet worden ingezet voor de inburgeringsvoorziening. Jaarlijks legt de gemeente verantwoording af aan het Rijk over de besteding van het budget. De voorlopige uitkering zal door SZW vooraf per beschikking nog bekend worden gemaakt.

We ontvangen voor de asielmigrant een bedrag van € 12.712 excl. BTW per inburgeraar. Dit budget zetten we grotendeels in voor de kosten van het taalonderwijs. Het rijk houdt rekening met een bedrag van € 10.000 voor de kosten van het taalonderwijs. Andere kosten die we hieruit betalen zijn voor de Module Arbeidsmarkt en Participatie, het participatieverklaringstraject, maatschappelijke begeleiding en de tolkvoorziening.

We ontvangen voor de gezinsmigrant een bedrag van € 589 excl. BTW per inburgeraar. We ontvangen minder budget voor de gezinsmigrant omdat zij hun taalonderwijs zelf moeten betalen (evt met een lening van DUO) en geen maatschappelijke begeleiding krijgen.

Een traject duurt gemiddeld 3 jaar. Dat betekent voor een asielmigrant € 4.237 per jaar en per gezinsmigrant € 196 per jaar. De verwachting is dat we jaarlijks te maken krijgen met 29 asielmigranten en 11 gezinsmigranten. De te verwachten kosten én bijdrage vanuit het Rijk worden gesteld op $(€ 4.237 \times 29) + (€ 196 \times 11) = € 125.029$.

De participatie-activiteiten van inburgeraars blijven we (net zoals nu ook het geval is), betalen uit het Participatiebudget.

De budgettaire verwerking wordt betrokken bij de begrotingswijziging van december 2021.
 Hieronder de bijbehorende begrotingswijziging met nummer 2021- 0021:

Betrokken teams	Team Re-integratie & Gemeentelijke Kredietbank
Naam voorstel	Raadsvoorstel Wet Inburgering
Besluitvorming	Raad
Incidenteel / Structureel	Incidenteel en structureel

Begrotingswijziging exploitatie	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming + = voordeel - = nadeel	Toevoeging reserve/ voorziening	Onttrekking reserve/ voorziening	Saldo na bestemming + = voordeel - = nadeel
Naam programma						
Dorpen en Wijken						
Sociaal	352.485	125.029	-227.456			-227.456
Economie						
Dienstverlening						
Gevolgen gas- en zoutwinning						
Bestuur en bedrijfsvoering	-227.456		227.456			227.456
Totalen begrotingswijziging exploitatie	125.029	125.029				

Begrotingswijziging investeringen (balansmutaties)	Uitgaven	Inkomsten	Saldo balans + = toename - = afname	Onttrekking	Toevoeging	Saldo balans + = toename - = afname
Investeringen						
reserves						
voorzieningen						
Totalen begr.wijz.investeringen/balans						

Toelichting op begrotingswijziging

Per 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet Inburgering in werking.
 De kosten voor 2022 voor de uitvoering van de wet en ondersteuning aan de ondertussengroep bedragen naar verwachting € 227.456. Deze kosten worden gedekt uit de door het Rijk verstrekte middelen van € 227.456.
 De kosten voor 2022 voor de inburgeringsvoorzieningen bedragen naar verwachting € 125.029. Deze kosten worden gedekt door een doel-uitkering van het Rijk.

10. Communicatie

Zodra bekend is wie de aanbieders gaan worden van het taalonderwijs, communiceren met alle partners die betrokken zijn bij de inburgering over ieders rol en verantwoordelijkheid.
 We hebben specifieke aandacht voor de communicatie met de doelgroep.

11. Draagvlak en vervolgtraject (afstemming, tijdpad)

De komende maanden gaan we verder met de voorbereidingen op de nieuwe Wet Inburgering zodat de dienstverlening gewaarborgd is vanaf 1 januari 2022. De Adviesraad Sociaal Domein heeft het college geadviseerd over de uitvoering van de Wet Inburgering. Zij hebben het college adviezen gegeven om de uitvoering van de wet scherper te krijgen en meer recht te doen aan de gestelde ambities. Het college heeft de meeste adviezen overgenomen en verwerkt in de nota uitvoering inburgering. Het advies en de reactie van het college is te vinden in de bijlage.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Groningen,

A. Hoogendoorn
Burgemeester

H.J.W. Mulder
Secretaris

Bijlage:

- 1 Nota Uitvoering Inburgering
- 2 Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Gemeente Midden-Groningen 2022.
- 3 Advies Adviesraad Sociaal Domein
- 4 Collegereactie op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein